

ÚVODNÍK

Vážení čtenáři, nové číslo, které se před vámi otevírá, jsme se snažili pojmut především vánočně a pohodově, protože tyto nejkrásnější svátky roku se nezdá se blíží. Dozvíte se o vystoupení žáků naší školy na adventních trzích, o badatelské výuce v přírodopisu v 7. třídách, o návštěvě muzikálu GNJ Mabba Mia, něco o historii oblíbené pochoutky - trdelníku, máme i pár informací o průběhu Vánoc v některých evropských zemích.

Příjemné čtení a
KRÁSNÉ A POHODOVÉ
VÁNOCE PLNÉ CHVIL
STRÁVENÝCH S VAŠIMI
BLÍZKÝMI

přeje redakce

Stará Komenda zpívá

foto: Zdeněk Stanislav

Jako každoročně se naše škola zúčastnila vystoupení na vánočním jarmarku. Ve svátek sv. Mikuláše jsme na krásně zasněžené náměstí přišli zazpívat a zahrát pár písniček k navození příjemné adventní nálady. Program byl dopolední i odpolední. Odstartovala ho děti z kroužku flétníček pod vedením paní

foto: Zdeněk Stanislav

učitelky Štramberské kde vystoupilo pár dětí. Hrály vánoční klasické lidové písničky. Další děti pak pod vedením paní učitelky Pernické zazpívaly a zatančily krátké představení. A zakončil to 2.stupeň pod vedením pana učitele Sopucha. Na repertoáru jsme měli skladby *Ledaco* od Tomáše Kluse a krásné

foto: Zdeněk Stanislav

a nesmrtelné skladby Spirituál Kvintetu *Jméno zná i král, Z betléma se ozývá a V jeslích dítě spinká.*

Prostor pod pódiem byl zaplněný a z potlesku jsme měli upřímnou radost.

Niky Rakušanová

Badatelská výuka - paleontologie

V jedné z hodin přírodopisu jsme měli badatelskou práci ve skupinkách. Obdrželi jsme složku s kostmi tvora. K tomu nám paní učitelka přečetla text o tom, co se dělo v jednotlivých dnech. Pak zaznělo zadání: „Vytáhněte si čtyři kosti z obálky“. Následně jsme zapisovali poznatky do tabulky a skládali naše objevy. Naším tipem byl plaz. Pro upřesnění našeho odhadu jsme dostali další kosti. K tomu všemu patřila i pomůcka v podobě obrázků koster různých zvířat. Náš závěr zněl: „Je to plaz, který umí létat

foto: Markéta Konvičková

a má velkou tlamu“. Nejvíce se mu podobal pravěký netopýr. Konečným tipem byl Pterodaktyl. A co myslíte vy?

Poznali byste ho podle kostí?

Vítek Šíma

foto: Markéta Konvičková

Historie vánočních trhů

foto: <https://www.kudyznudy.cz/>

Vánoční čas - advent - vždy začíná vánočními trhy. Na náměstí se zpívá a panuje tam dobrá nálada, lidé se potkávají, usmívají, můžete si

koupit něco dobrého k jídlu a pití. Dokázaly byste říct, jak dlouho existují vánoční trhy? Původ mají ve středověku, v Německu a Rakousku, odkud se rozšířily do celého světa. Mezi nejstarší vánoční trhy patří drážďanské trhy, které se konaly už v roce 1434. a dodnes patří mezi vyhlášené. Historie trhů ve městě Budyšině - měste hořčice v Německu - sahá dokonce už do roku 1384, ale snad úplně první se konaly ve Vídni, jejich historie sahá až do roku 1294. Největší

byly vždy trhy v Londýně, Berlíně, Petrohradu a Dijonu, známé byly ale také pražské trhy, zpočátku jen na Staroměstském rynku, později se rozšířily na ostatní náměstí. Co je vlastně ten vánoční trh? Vánoční trh je pouliční trh spojený s oslavou Vánoc během adventu, poslední 4 týdny před Štědrým dnem. V průběhu času se trhy staly nedílnou součástí vánočních tradic, neodmyslitelně k nim patří vánoční strom. Pro většinu lidí skutečné vánoční trhy zahajují

Vánoce. Původně vánoční trhy sloužily k tomu, aby se lidé na začátku studeného období zásobili před zimním obdobím potravinami, teplým oblečením a dalšími potřebami nutnými pro přežití zimy. A co vy? Máte rádi vánoční trhy?

Niky Rakušanová

Zdroj:
<https://www.topvanoce.cz/vanoce-cni-trhy/>

Je trdlo opravdu typicky české?

foto: <https://receptyadveni.cz/>

Klasický trdelník - lidově řečený trdlo - asi všichni známe z jarmarků a slavností, ale jaká je jeho historie? Ačkoliv trdelník původně nepochází z Česka, má zde dlouhou historii. Marie Ůlehlová-Tilschová ve své knize *Česká strava lidová* zmiňuje trdelník jako památku obyvatel ze Slovácka a Podřipska z poloviny 19. století. Píše, že trdelníky byly populární, protože umožňovaly využít dohořívajícího ohně či žhavých uhlíků po opékání masa na rožni, které u nás však postupně ztratilo na popularitě a i svůj význam. Majitel pekárství ve Vidči, které je začalo vyrábět ve Zlínském kraji pod značkou Valašský trdelník v roce 2004, zmiňuje, že se u nich v rodině návod na výrobu

dědil z generace na generaci. Uvádí, že trdelník pochází ze Sedmíhradska, na území dnešního Rumunska, a do Beskyd se dostal společně s přistěhovalci někdy kolem 17. století. Trdelník se tedy rozšířil ze Zlínského kraje. Pekl se jen pro slavnostní příležitosti. K náhlému nárůstu jeho popularity došlo na počátku 21. století. Trdelník (či nesprávně trdlo) se stal nedílnou součástí stánkového prodeje během různých slavností, jarmarků, festivalů, ale i v mnoha turistických oblastech. Jako je například Praha, kde se bez trdelníků neobejdou. Jeho maďarský název zní kürtóskalács, což znamená koláč ve tvaru komína. Ostatně, jako chimney cake (komínový koláč) je známý po celém světě. Odkud je tedy slovo trdelník? Od slova trdlo, které znamenalo váleček, na němž se pochoutka pekla.

Niky Rakušanová

Zdroj:

<https://www.toprecepty.cz/>

Mabba Mia

foto: <https://www.gnj.cz/2017/12/>

Ve středu 20. prosince se některé třídy šly podívat na muzikál novojičínského Gymnázia. Šlo o představení s názvem Mabba Mia, adaptaci známého muzikálu Mamma Mia. Muzikál měl krásnou a určitě velmi náročnou výpravu a studenti gymnázia své party sehráli bravurně. Samozřejmě zazněly hity skupiny ABBA jako např. Dancing Queen, Chiquitita, Gimme! Gimme! Gimme! aj. Úžasné bylo nadšení všech zúčastněných od zvukařů,

osvětlovačů až po samotné účinkující s podporou sboru Puella et Pueri pod vedením manželů Dostálových. Představení proběhlo na půdě SVČ Fokus a bylo financováno z grantu Města Nový Jičín. I když se příběh odehrával na slunném řeckém ostrůvku, moc se nám líbil a zpříjemnil nám vánoční čas.

Ondra Příbyl

I o Vánocích pozor na úrazy!

Pro vánoční období jsou také typická poranění při úpravě vánočních stromků, úrazy elektrickým proudem, popáleniny způsobené ohňostrojem a široké spektrum úrazů spojených s alkoholem. Pomoc lékařů vyhledávají převážně 2 skupiny pacientů. První skupinou jsou ženy s úrazy z předvánočního úklidového šílenství jako jsou s pády ze židlí a štaflí při mytí oken a utírání prachu na samém vršku skříní, střepech z prasklého nebo popadaného nádobí. Druhou skupinou jsou pak domácí kutilové s řeznými a bodnými ranami, často v důsledku nepoužití ochranných pomůcek. Zastavte!!! ... Vánoční pohoda se přece neodvíjí od toho, jak máte naleštěná okna a vyprané záclony. Zdobení stromku až na těch nejvyšších větvíčkách, nasazování hvězd nebo špičky, věšení řetězů do oken zase vyžaduje použití štaflí. Ztráta rovnováhy nebo překlacení štaflí nebo židle může vést v lepším případě jen k modřinám, v horším ke zlomeninám nebo úrazu hlavy. K úrazům mohou vést také dnes hodně

populární svítící řetězy, sítě, hvězdy a další dekorace. Můžeme je pořídit za pár korun i za „raketu“. Hodně lidí se na svítílkách snaží ušetřit, právě to se ale nemusí vyplatit. Levnější zboží často nemá potřebné atesty, nebo bývá nespolehlivé. Úrazy elektrickým proudem jsou tak právě o adventu poměrně časté. A další častý úraz se pojí s tradičním kaprem. Pokud máte živého kapra, bude třeba ho usmrtit, nejčastěji klepnutím paličkou. Je lepší tuhle práci přenechat povolanějším, ať rybu dlouho netrápíme. I když si ale domů přineseme rybu už usmrčenou, je třeba ji zbavit šupin, naporcovat a připravit ke štedrovecerní večeři. Chce to mít pěkně ostrý nůž, ale i ten může po kluzkém rybím těle sklouznout ... A u štedrovecerní večeře nespěchejme, kapra si vychutnejme, ale nespěchejme na kosti!!! Tak veselá a opatrná Vánoce!

Niky Rakušanová

Zdroj: <https://tn.nova.cz/>

Tipy na vánoční koukání

foto: <https://www.disneyplus.com/>

Aby Vánoce byly těmi správnými Vánocemi, tak určitě nesmí chybět pár tipů na filmy s vánoční tematikou. Zvlášť když to počasí prý moc vánoční nebude ...

Tak tady je máte a dobře se bavte:

1. Vánoční komedie - Sám doma 1 (1990) a Sám doma 2 Ztracen v New Yorku (1992)
2. Česká komedie - Pelišky (1999)

foto: <https://www.citybee.cz/>

3. Bláznivá komedie - Vánoční prázdniny (1989)
4. Romantický vánoční film - Láska Nebeská (2003)
5. Vánoční komedie - Šťastný Nový Rok (2019)
6. Rodinná komedie - Matky rebelky: Šťastné a Veselé (2017)
7. Česká komedie - S tebou mě baví svět (1983)
8. Vánoční komedie - Poslední Vánoce (2006)
9. Rodinný film - Karlík a továrna na čokoládu (2005)
10. Rodinný film - Kudrnatá holka (1991)

Niky Rakušanová

Vánoce v Evropě

Naše vánoční putování po Evropě začínáme v **Chorvatsku** - zemi letních dovolených. Vánoce jsou zde Božič a Štědrý den se jmenuje Badnjak, jako „bdění“, protože v ten den se umisťoval do domů hořící pařez a lidé bděli, aby jim oheň neuhasl. Z pohanských dob se dochoval zvyk seti pšenice na sv. Lucii. Ta je pak pod vánočním stromkem a vyklíčené zrní se pak sype ptáčkům. V tento den se strojí stromek a všichni se připravují na příchod Ježíše Krista. Ke štedrovečerní večeři se podává treska, jiné ryby nebo chobotnice. Samotné vánoční svátky začínají v této katolické zemi půlnoční mší a dárky si rozdávají až 25. prosince ráno, přináší je Djed Božičnjak. A děti jdou do školy až 10. ledna.

Viky Adamusová

a <https://www.novalja.cz/chorvatsko/>

V **Albánii** mají pro Vánoce název „Krishtlindjet“, ale nemají dlouhou tradici, protože komunistický režim náboženským svátkům nepřál. Proto ani nebývá tak okázalá výzdoba v ulicích jako v jiných zemích. V dnešní době se náboženské rozložení populace dělí mezi křesťany a muslimy. Není však výjimkou, že obě vyznání oslavují Vánoce se stejným zápallem. Štědrý den je v Albánii 24. prosince, Vánoce začínají půlnoční mší. 25. prosinec je poté brán, jako nejvýznamnější svátek roku. Sváteční stoly jsou plné chutného jídla a desertů, jedno z jejich nejtradičnějších a nejchutnějších je sladká baklava, plná ořechů. Vánoční dárky v Albánii nosí Babagjysh i Vitit ve Ři připomínající Santa Clause.

Zlata Lacková a

<https://www.vanocnisen.cz/vanoce-v-albanii/>

Ve **Švédsku** zase mnozí vyzdobují svá okna červenými papírovými hvězdami, svícnovými stojany a sněhovými lucerničkami. Divají se na televizi, kde každý den již od 50. let mohou sledovat jeden díl Adventního kalendáře - seriálu nejen pro děti. Julaften - Štědrý večer probíhá podobně jako u nás. Ráno se zdobí vánoční strom, ale již odpoledne se většina rodin sejde u televize, aby zhlédla vánoční díl seriálu My kačeři z Kačerova z roku 1958, který se od roku 1960

vysílá každý rok ve státní švédské televizi. Na večerním stole nechybí vánoční šunka, vepřové párky, tlačěnka, masové kuličky nebo chléb namočený v šunkovém vývaru. Kromě toho tam jsou i ryby, např. nakládané sledě doplněné bílou omáčkou, ale také zelím, rýžovým pudinkem či kaší s mandlemi. Dárky nosí stařeček Jultomten, kterého doprovázejí skříti. Na sv. Lucii ale stále někteří Švédové provozují pohanské zvyky z dob Vikingů.

Filip Matuška a

<https://www.jc-correct.com/>

Zajímá vás, jak vypadají Vánoce v Německu? My vám to povíme. Vánocům se říká Christkind neboli Ježíšek, který nosí dárky na jihu, na severu ale nosí dárky Weinachtsmann, má zrzavé vlasy i vousy, dlouhý plášť s kapucí a cestuje na divokém větru. Zvyk strojení stromečku a také adventní kalendář se k nám dostaly právě z Německa, takže v tom se od Česka neliší. Na jejich stole se často objevuje pečená husa, kachna nebo klobásy se zelím a knedlíky, ryby a bramborový salát. Více než 300 let se v německých domácnostech připravuje vánoční štola, samozřejmě perníčky, vánočky a nebo skořicové sušenky s názvem Spekulatius.

Nelly Ondruchová

a <https://www.porovnej24.cz/>

Štědrý den se ve Velké Británii slaví 25. prosince na narození Ježíše Krista. Ten den ráno si děti rozbalují dárky, které jim donesl Father Christmas - Otec Vánoc - ten má na sobě červené oblečení a pytel s dárky, podobně jako Santa Claus. Ve Velké Británii před Vánoci lidé balí dárky, dávají na krb punčochy a zdobí strom. Na svátečním stole mívají pečenou krůtu, brambory, pastinák a další zeleninu. Po hlavním chodu přichází dezert v podobě pudinku, který je plněný sušeným ovocem a ořechy. O svátcích navštěvují své příbuzné. Silvestra slaví u hodin Big Ben, které o půl noci začnou bít a a vypukne velký ohňostroj a velké oslavy. **Terka Švestková**

a <https://www.radynacestu.cz/>

A jak vypadají Vánoce v Holandsku? Zajímavě ... Představte si Vánoce bez sněhu, bez cukroví, bez kapra a někdy dokonce i bez dárek. Štědrý den/večer není

v Holandsku svátkem, a tak většina lidí tráví tento den v práci. Na některých místech zdobí stromeček, zpívají koledy a s dobrým drinkem se scházejí na náměstí. Děti ale dostávají dárky už na Mikuláše, takže pod stromečkem už bývá maximálně nějaká drobnost. A protože děti už všechny dárky dostaly na Mikuláše, pod stromečkem najdou maximálně nějakou drobnost. **Adél Valentová**

a <https://baars.cz/>

Štedrovečerní večeře ve Finsku připomíná švédský stůl: každý si bere, na co má chuť. Najdete tu pečenou šunku, zeleninové casserole a rybu na různé způsoby. Kromě toho se jí rýžová kaše a kdo ve své misce objeví mandli, ten si podle pověry musí něco přát. Vánoční den tráví Finové u televize, ale ještě raději ve vyhřáté sauně. Stromeček si většinou sami vypěstují na zahradě. Ty nosí Joulupukki, což v překladu znamená doslova „vánoční kozel“. Mezi oblíbené dárky patří například deskové hry nebo stírací losy. Po večeři je čas na dárky. Nikde nechybí vánoční stromek, kolem něj se soustřeďují veškeré oslavy. Stromek je celý bílý.

Radka Adamcová

a <https://www.bewooden.cz/>

Zůstáváme na severu - v Lotyšsku. Štědrý den se zde řekne Ziemassvētku vakars a dárky nosí Ziemassvētku vecītis - Otec Vánoc. Mezi moderní tradice, které Lotyší dodržují, patří zdobení vánočního stromku. Vánoční večeře v Lotyšsku má 12 chodů. Začíná se oplatkou s medem a nesmí chybět typická vánoční jídla jako kapustnice, klobása a sladkosti. Dárky se rozdávají po večeři a pak všichni tráví čas společně v rodinném kruhu. Právě z Lotyšska pochází tradice zdobení vánočního stromečku, odkud se tento zvyk rozšířil do Německa a dalších zemí. Neví se přesně, kdy a kde byl první stromek ozdoben, ale první dochované doklady jsou z roku 1510. Podle nich byl strom ozdoben papírovými a sušenými květy, stužkami a také ovocem. Mezi tradice patří lití oliva a po Štědrém dnu chodí po vesnici maskované průvody, zpívají a tancují a vyhánějí tak zlé duchy.

Dyma Thachtai

a <https://junior.rozhlas.cz>

A než se vrátíme domů, podíváme se na Slovensko. Vánoce jsou tu významným svátkem, stejně jako pro většinu obyvatel křesťanských zemí. Vánoce začínají 24. prosince a končí na svátek Tří králů dne 6. ledna. Štědrý den je postním dnem, hlavním jídlem je až večeře. Pod ubrus se dávají šupiny z kapra, aby rodina měla přes rok dostatek peněz. Večeře by měla mít 12 chodů, jako počet apoštolů. V průběhu večeře by od stolu neměl nikdo odcházet. Před hlavním chodem se překrájí jablko - když se v něm objeví hvězdička, znamená to štěstí. Nejdříve se jí oplatky, na které se natírá med pro sladký život a česnek pro zdraví. Typickou polévkou je kapustnica, hustá polévka z kyselého zeli. V některých domácnostech se do ní ještě přidávají sušené švestky, houby nebo smetana. Jako hlavní chod se podává kapr s bramborovým salátem. Na závěr hostiny se podávají různé zákusky, koláče a opékance - pečené kuličky, které se zalijí mlékem a posypou mákem. Před začátkem štedrovečerní večeře si členové některých domácností udělají na čelo malý křížek medem, aby na sebe byli všichni hodní. V minulosti děvčata chodívala ke chlívu s prasaty, kopnou do dveří chlíva a kolikrát se prase ozve, za tolik let se podle tradice dívka vdá. Někde se tento zvyk vykonává i dnes.

Vojta Vícha a Zoltán Draškovič a Wikipedie

A jsme doma. Vánoce v České republice - stromeček zdobíme řetězy a hlavně skleněnými ozdobami (baňkami), jejichž výrobou je ČR proslulá. Dárků se dočkáme po postním Štědrém dni hned po štedrovečerní večeři - 24. prosince. Ve většině domácností nosí dárky Ježíšek. Na Štědrý den se většinou snídá vánočka a na oběd cokoli bez masa. Na večeři je smažený kapr, losos, nebo dokonce kuřecí řízek. K tomu se podává bramborový salát. Během dne a po večeři pojídáme cukroví. Z tradičních zvyků se v ČR nejčastěji lije s olivo, nebo pouštějí lodičky ze skořápek ořechů. A co je nejdůležitější? Vánoce mají být časem STRÁVENÝM S RODINOU!!!

Maty Raisigl